

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2 lid 2

Criterion voor het behoud van de houtopstand (waardering)

▪ *Onderdeel basisgroenstructuur*

Maakt de houtopstand onderdeel uit van een basisgroen- of nevenstructuur? Hiervoor is een themakaart (uit de groenstructuurvisie Groene Pepers 2009) aanwezig waarop getoetst kan worden. De Stedelijke Ecologische Structuur maakt onderdeel uit van de basisgroenstructuur. Daarnaast worden de bomen uit het bomenstructuurplan gerekend tot de basisgroenstructuur. Ook van het bomenstructuurplan is een toetsbare kaart. Verder wordt groen dat volgens een bestemmingsplan de bestemming 'tuin' heeft tot de basisgroenstructuur gerekend. De bestemming 'tuin' wordt bij bestemmingsplannen alleen toegepast indien er sprake is van waardevol groen en het aaneengesloten percelen betreft.

▪ *Vervangbaarheid*

Een houtopstand is 'onvervangbaar' als de groeiplaats vervalt of als na het rooien als gevolg van een ruimtelijke ontwikkeling er beperkingen aan de optimale groeiplaats ontstaan. Indien een nieuwe houtopstand van dezelfde orde grootte de functie van de te verwijderen houtopstand gaat overnemen, wordt de score als 'vervangbaar' aangemerkt. Als alleen een kleinere orde grootte (bijvoorbeeld een 2de i.p.v. 1ste orde grootte) houtopstand kan worden teruggeplaatst wordt de score aangemerkt als 'beperkt' vervangbaar. Een houtopstand is 'onvervangbaar' wanneer door het vellen de zichtbare hoeveelheid groen in ernstige mate afneemt en deze door het herplanten met een jong exemplaar onvoldoende wordt gecompenseerd.

▪ *Esthetische waarde (beeldbepalendheid)*

Een houtopstand heeft pas een maatschappelijke waarde wanneer deze zichtbaar is vanaf de openbare weg (in de APVG 2009 is een definitie van het begrip 'openbare weg' opgenomen). Om deze reden wordt aan de houtopstand geen punten toegekend wanneer deze in een achtertuin of niet-openbare binnentuin staat en vanaf de openbare weg niet zichtbaar is.

▪ *Monumentale c.q. cultuurhistorische waarde*

In de APVG is een definitie opgenomen voor een monumentale houtopstand. Een cultuurhistorisch waardevolle houtopstand heeft een rol gespeeld in de geschiedenis van zijn omgeving. Te denken valt o.a. aan houtopstanden die herinneren aan gebeurtenissen, houtopstanden die een bepaald punt markeren, gedenkbomen (bijvoorbeeld de Amaliaboom), oude (boeren)erfplanting (bijvoorbeeld oude (fruit)rassen).

▪ *Potentieel monumentale houtopstand*

Een potentieel monumentale houtopstand heeft een leeftijd van minimaal 35 jaar en voldoet aan de criteria zoals die bij de monumentale c.q. cultuurhistorische waarde is omschreven.

▪ *Zeldzaamheid (dendrologische waarde)*

Een houtopstand is dendrologisch waardevol als de soort in Nederland zeldzaam of zeer zeldzaam is. Het boek 'Nederlandse dendrologie' van dr. B. K. Boom is hiervoor richtinggevend. Houtopstanden die voor de stad Groningen uniek/zeldzaam zijn, maar volgens dr. B.K. Boom voor Nederland (zeer) algemeen zijn, worden toch als dendrologisch waardevol aangemerkt. Dit ter beoordeling van het college.

Artikel 2 lid 3

Incidenteel komt het voor dat vanwege de kwaliteit van de houtopstand er een dusdanige situatie is ontstaan dat (spoedig) vellen onvermijdelijk is. In deze gevallen volgt er geen volledige toetsing van de aanvraag om een omgevingsvergunning, maar zal de omgevingsvergunning gelijk worden verleend. Het gaat hierbij om:

1. Gevaarstelling;
2. Ziekte/aantasting.

Gevaarstelling

Voor een houtopstand met hoge gevaarstelling op een voor publiek toegankelijke plaats zal, ongeacht de waarde, een omgevingsvergunning worden verleend. Het gaat hierbij om een houtopstand die vanwege zijn vorm, verminderde vitaliteit, ziekte, e.d. een gevaar voor zijn omgeving is.

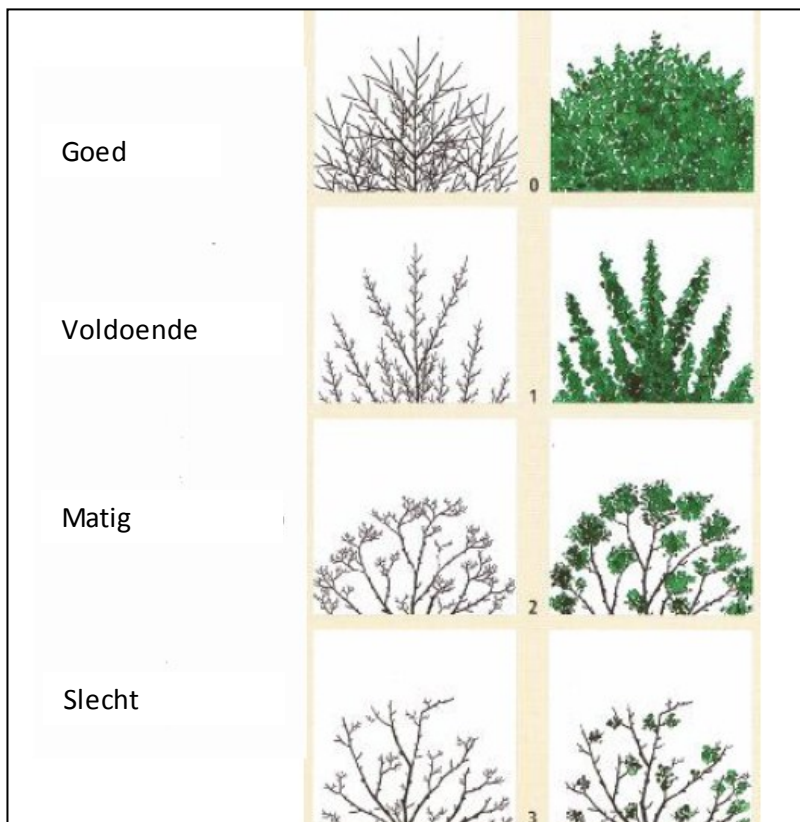
Ziekte/aantasting

Een ernstige ziekte dan wel aantasting van een houtopstand kan aanleiding zijn voor het vellen. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld de Kastanjabloedingsziekte (*Pseudomonas syringae*), Watermerkziekte (wilgen), plataanziekte (*Massaria*) en Essentakziekte (*Chalara fraxinea*). Veelal is bij dergelijke aantastingen ook sprake van gevaarstelling. Voor ziekten/plagen die grote economische schade kunnen aanrichten geldt de Europese Fytorichtlijn. Op basis van deze regelgeving kan acuut een houtopstand verwijderd worden. Denk hierbij aan het bestrijden van de Aziatische boktor die grote economische schade kan aanrichten.

Criterium voor het behoud van de houtopstand (kwaliteit)

De kwaliteit van een houtopstand is een toetsingsgrond voor het behoud daarvan. Hoe gezonder een houtopstand hoe moeilijker het verkrijgen van een omgevingsvergunning.

De kwaliteit van een houtopstand is objectief vast te stellen via de methode 'Roloff'. Deze methodiek gaat uit van vier vitaliteitsfasen van een houtopstand (kroon); normaal, verminderd, sterk verminderd, zeer slecht. Zie figuur 1. De linker afbeeldingen geven het winterbeeld van de bovenkant van de kroon van de houtopstand weer. De rechter afbeeldingen het zomerbeeld.

Figuur 1 vitaliteitsklassen Pr. Dr. Roloff

Goed (normaal): De conditie is goed. Op middellange termijn (10-15 jaar) worden er geen problemen verwacht. Een houtopstand met een goede conditie heeft een goed ontwikkelde kroon, met een gelijkmatige verdeling van veel fijne twijgen in de buitenkroon. Er is geen of nauwelijks dood hout aanwezig.

Voldoende (verminderd): De conditie is verminderd, maar op de korte termijn (<5 jaar), worden ten aanzien van de fysiologische toestand van de houtopstand geen problemen verwacht. Houtopstanden met een verminderde conditie hebben een redelijke verdeling van fijne twijgen. Er is weinig dood hout aanwezig.

Matig (sterk verminderd): De conditie is duidelijk verminderd. De fysiologische toestand van de houtopstand is slecht, maar herstel van de houtopstand is eventueel mogelijk. Houtopstanden met een sterk verminderde conditie hebben weinig fijne vertwijging in de buitenkroon. Er kan redelijk veel dood hout in de kroon aanwezig zijn.

Slecht: De conditie en levensverwachting van de houtopstand is minimaal. De mechanische en/of fysiologische toestand is zo slecht dat 'herstel' van de houtopstand niet of nauwelijks mogelijk is.

Artikel 2 lid 4

criterium voor het verwijderen van een houtopstand (overlast)

De redenen om een houtopstand te verwijderen kunnen divers zijn. Een groot aantal verzoeken om een omgevingsvergunning wordt ingediend in verband met de overlast die men ervaart. In dit artikellid gaat het om de overlastvormen die objectief te constateren zijn en om deze reden op het beoordelingsformulier terug te vinden zijn.

Overlast door lichtreductie of schaduwwerking

De mate van schaduwwerking of lichtreductie wordt objectief inzichtelijk gemaakt door:

1. de bepaling van de afstand van de houtopstand tot de woning;
2. de standplaats van de houtopstand ten opzichte van de woning (een houtopstand met een standplaats ten noorden/of oosten van de woning geeft minder schaduwoverlast dan een houtopstand op het zuiden of westen);
3. de invloed van het seizoen op de mate van schaduw. Bij schaduwoverlast wordt beoordeeld hoeveel overlast er is. Bij houtopstanden die wintergroen zijn (coniferen) of die een zeer dichte takkenstructuur hebben kan er sprake zijn van schaduwoverlast gedurende het gehele jaar;
4. het aantal uren dat er schaduwoverlast per dag is, hierbij is een direct verband met de hoogte van de houtopstand;
5. grootte van de boomkruin ten opzichte van de tuin. Een houtopstand die slechts een klein gedeelte van de tuin bedekt veroorzaakt over het algemeen minder overlast dan een houtopstand die bijna de gehele tuin bedekt.

Overlast door boomwortels

Boomwortels kunnen schade veroorzaken aan verharding, bouwwerken en riolering. Dit hoeft echter niet te betekenen dat hierdoor een houtopstand geveld moet worden. Vaak zijn er maatregelen mogelijk die ervoor zorgen dat boomwortels geen schade meer veroorzaken. Bijvoorbeeld door het plaatsen van een ondergronds scherm om te voorkomen dat boomwortels bij riolering of verharding kunnen komen. Voor het toepassen van deze maatregel is het wel nodig om de boomwortels op de plek van overlast vakkundig te verwijderen. Deze maatregel is echter niet mogelijk bij dikke boomwortels (dikker dan 5 cm). Het verwijderen van dergelijke boomwortels kan leiden tot instabiliteit van de boom. Met alle gevolgen van dien. Ook herstraten kan een oplossing bieden, waarbij de verharding wordt verhoogd. Op het moment dat de verharding niet meer verhoogd kan worden (bijvoorbeeld vanwege de afwatering of hoogte van de drempel) kan er een reden voor van het vellen van een houtopstand zijn. Overlast door boomwortels is objectief vast te stellen en is daarom opgenomen op het beoordelingsformulier.

Artikel 2 lid 5

In dit artikellid volgt een toelichting op de overlastvormen die slechts in uitzonderlijke gevallen aanleiding geven voor het verlenen van een omgevingsvergunning.

Overlast door vruchten/zaden/bloesem

Overlast door vruchten, zaden en bloesem is over het algemeen zeer seizoensgebonden en kortdurend. In de meeste gevallen wordt een aanvraag om een omgevingsvergunning met deze motivatie geweigerd. Alleen in extreme gevallen kan een aanvraag omgevingsvergunning gehonoreerd worden. Er dient dan aan de volgende criteria te worden voldaan:

1. genomen maatregelen (snoeien, opruimen vruchten e.d.) lossen de extreme overlast niet op;

2. jaarlijks terugkerende extreme overlast (bij veel bomen is er 1 keer per X jaar sprake van extreme hoeveelheid vruchten/zaden/bloesem, dit wordt een 'mastjaar' genoemd, dit is geen reden voor het vellen) en/of;
3. er dient een dossier te zijn waaruit blijkt dat er sprake is van jaarlijks terugkerende extreme overlast.

Bij deze overlastcategorie is altijd sprake van maatwerk. Om deze reden komt dit criterium niet terug op het beoordelingsformulier.

Overlast door allergie

Deze overlastvorm wordt meestal veroorzaakt door pollen. Overlast door pollen (vaak berken) is bijzonder lastig aan te tonen. Wordt de allergie veroorzaakt door een nabij gelegen houtopstand of is een andere houtopstand de schuldige. Pollen verspreiden zich door de wind erg ver (vele kilometers). Ook voor deze overlastcategorie geldt dat het maatwerk betreft. Alleen in heel extreme gevallen kan een aanvraag omgevingsvergunning gehonoreerd worden. Om deze reden komt dit criterium niet terug op het beoordelingsformulier.

Overlast door op bomen levende organismen

Meest voorkomende overlastvorm van op houtopstanden levende organismen zijn bladluizen. Bladluizen veroorzaken een plakkerige substantie op ondergelegen objecten zoals auto's. Over het algemeen is dergelijke overlast kortdurend en daardoor geen reden om een houtopstand te vellen. Vaak zijn ook maatregelen mogelijk om de overlast te beperken.

Onder meer door biologische bestrijding van de overlast veroorzakende organismen of het wegnemen van de voedselbron zoals rottend fruit bij wespen. Niettemin kunnen er zich extreme situaties voordoen die het vellen van een houtopstand rechtvaardigen. Ook hier is sprake van maatwerk. Om deze reden komt dit criterium niet terug op het beoordelingsformulier.

Overlast door gebrek aan uitzicht

Het aspect gebrek aan uitzicht is meestal niet te objectiveren, omdat het een sterk persoonlijke ervaring is. De één waardeert een groene 'houtopstand' wand terwijl de ander juist de omgeving wil ervaren. We zien in de praktijk dat juist het aspect 'uitzicht' in bezwaarschriften tegen een besluit tot het verlenen van een omgevingsvergunning nadrukkelijk naar voren komt. Bij het vellen van de houtopstand krijgen bewoners zicht op de (achter)buren wat gevolgen heeft voor de privacy. Enige vorm van gebrek aan uitzicht dat wel te objectiveren valt is het gebrek aan uitzicht vanwege verkeersveiligheid. Deze vorm komt overigens nauwelijks voor.

Er zijn echter situaties denkbaar dat er toch redenen zijn voor het vellen van een houtopstand. Hierbij kan gedacht worden aan houtopstanden die erg dicht op een woning (vaak appartementen) staan en die door de jaren heen een groene wand hebben gevormd. De bewoners hebben dan een groene wand op enkele meters (gemeten vanaf de kroon) van hun woning, waarbij ze soms vanaf hun balkon de houtopstand kunnen aanraken. In dergelijke gevallen is maatwerk nodig, bijvoorbeeld het dunnen van een bomenrij. Alleen in extreme gevallen kan dus een aanvraag omgevingsvergunning gehonoreerd worden. Overigens is er dan ook sprake van het overlastaspect *lichtreductie/schaduwwerking* dat wel objectief is vast te stellen. Vanwege het maatwerk komt het aspect overlast door gebrek aan uitzicht niet terug op het beoordelingsformulier.

Artikel 2 lid 6

Overige overlastvormen

Er is een aantal overlastvormen die nooit een reden vormen voor het vellen van een houtopstand. Het gaat hierbij om:

1. *Overlast door bladval*: overlast door bladval is over het algemeen zeer seizoensgebonden en kortdurend. Deze vorm van overlast is door het opruimen van het blad eenvoudig op te lossen;
2. *Overlast door hogere energiekosten*: overlast van een houtopstand vanwege hogere energiekosten is bijzonder moeilijk aan te tonen. Er zijn meer aspecten die tot hogere energiekosten kunnen leiden.

Bijvoorbeeld een slecht functionerende CV ketel, stookgedrag en slechte isolatie. Ieder huis/huishouden is uniek waardoor onderlinge vergelijking bijzonder lastig is. Wel is aantoonbaar dat bij schaduwwerking van een houtopstand de verlichting sneller aan moet. Het feit dat de verlichting eerder aan moet vinden we echter onvoldoende voor het verlenen van een omgevingsvergunning;

3. *Overlast door groene aanslag*: hoewel de groene aanslag objectief is vast te stellen kan de oorzaak van de groene aanslag divers zijn. Het is mogelijk dat de aanslag bijvoorbeeld wordt veroorzaakt door optrekkend grondwater of een lekkende regenwaterafvoer. De groene aanslag hoeft dus niet door de schaduwwerking van een houtopstand te worden veroorzaakt.

Artikel 2 lid 7

criterium voor het verwijderen van de houtopstand (dringende reden)

Ruimtelijke ontwikkeling

Een ruimtelijke ontwikkeling veroorzaakt een ingrijpende functionele verandering in een gebied. Bij ruimtelijke ontwikkelingen (zowel gemeentelijke, andere overheden, als dat van een projectontwikkelaar) is de door het college vastgestelde BEA het toetsingskader. Deze BEA is tevens ter kennisname aan de raad aangeboden. Een vastgestelde BEA geldt daarbij als motivatie voor het verlenen van een omgevingsvergunning.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen (door overheden of projectontwikkelaars) komt het voor dat binnen een plangebied alle houtopstand moet wijken. Het gaat hierbij om (bos)percelen waar veel bomen en struiken staan waarbij het erg lastig is om iedere individuele houtopstand in te meten. In een dergelijk geval is het mogelijk om een omgevingsvergunning aan te vragen voor het betreffende gebied waarbinnen de houtopstand geveld moeten worden. Het totaal aantal m² te verwijderen houtopstand wordt in beeld gebracht. Door middel van een omkadering zal duidelijk gemaakt moeten worden wat de begrenzing van het gebied is zodat geen verwarring kan ontstaan welke houtopstand wel of niet onder de omgevingsvergunning valt. Een inventarisatie van het aanwezige groen maakt deel uit van het projectvoorstel van de betreffende ruimtelijke ontwikkeling. Wanneer (potentieel) monumentale boom binnen het omkaderde gebied aanwezig is, moet deze apart worden vermeld.

Bouwplan

Als het bestemmingsplan bij direct bouwrecht of met een binnenplanse ontheffing van het bestemmingsplan een bouwwerk toestaat is dit een motivatie voor het verlenen van een omgevingsvergunning. Hierbij wordt overigens wel door het college onderzocht (binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan) in hoeverre het bouwplan aangepast kan worden waardoor de houtopstand kan blijven staan. Een vergunningvrij bouwwerk hoeft geen dringende reden te zijn voor het verlenen van een omgevingsvergunning.

Rendementsverlies energie-opwekkers.

Hierbij moet worden afgewogen welk duurzaamheidsbelang prevaleert: het groen of de groene energie. Een aanvraag om een omgevingsvergunning wordt gehonoreerd indien:

1. de aanvraag om een omgevingsvergunning geen betrekking heeft op een (potentieel) monumentale houtopstand;
2. de aanvraag om een omgevingsvergunning geen betrekking heeft op een gemeentelijke houtopstand;
3. de jaarlijkse energieopbrengst dient tenminste 1500 kW te zijn;
4. het rendementsverlies veroorzaakt door een houtopstand moet aantoonbaar minimaal 1/3 minder zijn ten opzichte van de verwachte opbrengst van de energie-opwekkers zoals die geplaatst zijn. Rendementsverlies door inefficiënte plaatsing (te grote/kleine hellinghoek of zon/wind oriëntatie), modulaire schakeling (individuele schakeling van de panelen), slijtage (rendement zonnepanelen loopt per jaar iets terug) of vervuiling telt niet mee in de berekening.

Groot onderhoud

Soms is het noodzakelijk om een houtopstand te vellen om groot onderhoud aan bijvoorbeeld een riolering, verharding of nutsvoorziening mogelijk te maken. Het groot onderhoud geldt dan als dringende reden voor het verlenen van een omgevingsvergunning. Uiteraard wordt er een uiterste inspanning geleverd om de houtopstand te handhaven.

Artikel 2 lid 8

Toepassing van het beoordelingsformulier

Voor een objectieve beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning waarbij sprake zou zijn van overlast kan gebruik gemaakt van een beoordelingsformulier. Op dit formulier komt zowel het belang voor het behoud van de houtopstand als het belang voor het verwijderen van de houtopstand naar voren. In bijlage 1 is het beoordelingsformulier inclusief scores opgenomen. Bij een dringende reden, gevaarzetting, ziekte/aantasting & rendementsverlies energie-opwekkers wordt het beoordelingsformulier niet toegepast.

Indien er sprake is van overlast van meerdere bomen dan wordt de boom die de meeste overlast veroorzaakt als eerste getoetst. Mocht deze boom in aanmerking komen voor het vellen dan wordt ook de eerste volgende meest overlast veroorzakende boom getoetst. Mocht ook deze boom in aanmerking komen voor het vellen dan wordt de volgende boom getoetst, en zo verder.

Het beoordelingsformulier kan ook worden gebruikt voor een totale houtopstand. Hiermee wordt de totale overlast objectief in beeld gebracht. Overigens hoeft dit niet in te houden dat een gehele houtopstand geveld kan worden. Met bijvoorbeeld dunnen kan de overlast worden verminderd. Het beoordelingsformulier, onderdeel belang voor het behoud van de houtopstand, is niet geschikt voor het in beeld brengen van het totale belang voor het behoud van de houtopstand. Dit komt onder meer doordat een houtopstand individuele kwaliteitsverschillen kan hebben. Om deze reden is er in dergelijke gevallen sprake van maatwerk.

Het beoordelingsformulier kan ook worden toegepast bij een gemeentelijke houtopstand waarvan wordt aangegeven dat hij overlast veroorzaakt. Het kan hierbij gaan om een houtopstand die staat op grond die door de gemeente in bruikleen is gegeven of een houtopstand die staat op gemeentegrond en ook door de gemeente wordt onderhouden.

Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een omgevingsvergunning die betrekking heeft op een houtopstand die staat op grond die door de gemeente in bruikleen is gegeven, is een machtiging van de gemeente noodzakelijk.

Mocht een houtopstand staan op gemeentelijke grond die ook door de gemeente wordt onderhouden en als de bewoner inderdaad onevenredige overlast heeft van de betreffende houtopstand dan zal de gemeente deze houtopstand vellen. Het vellen van deze houtopstand wordt dan meegenomen in het jaarlijkse gemeentelijke velprogramma.

Artikel 4

Het opleggen van een herplantplicht is een kwestie van maatwerk. Het college dient nadrukkelijk te motiveren tot welke afweging hij is gekomen. Ondanks het maatwerk geldt dat in principe voor iedere te vellen houtopstand een nieuwe houtopstand wordt geplant. Er zijn echter redenen om van dit principe af te wijken.

Bij onderhoudsmaatregelen zoals dunnen is het juist niet gewenst om tot herplant over te gaan. Deze onderhoudsmaatregelen worden uitgevoerd om andere bomen (vaak duurzame bomen) de kans te geven zich te ontwikkelen.

Het bomenstructuurplan geeft kaders voor de aanplant van nieuwe bomen. Uitgangspunt van het bomenstructuurplan is kwaliteit in plaats van kwantiteit. Liever één boom op een goede standplaats dan twee bomen op een matige standplaats waardoor op termijn de groei van de boom achter blijft. Daarnaast krijgen de bewoners in straten die behoren tot de nevenbomenstructuur meer zeggenschap over hun straat.

Artikel 5

In het geval dat een houtopstand zonder de benodigde omgevingsvergunning is geveld, is er sprake van het illegaal vellen van een houtopstand. De eigenaar dan wel zakelijk gerechtigde van de geveldde houtopstand zal alsnog een aanvraag voor een omgevingsvergunning moeten indienen, waarbij een hoger legestartief wordt gehanteerd en zal een herplantplicht worden opgelegd. Bij deze herplantplicht wordt er vanuit gegaan dat de oorspronkelijke situatie zoveel mogelijk wordt teruggebracht.